

Svečane promocije doktora znanosti i umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu

Nedjelja 22. rujna 2013.

Govor rektora Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. Alekse Bjeliša

Uvaženi uzvanici, poštovane kolegice i kolege, dragi gosti,

Dobro došli na svečanu promociju doktora znanosti i umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu! Pozdravljam vas u ime Senata, svih prisutnih prorektora, dekana, prodekana, voditelja studija i mentora, i osobno u svoje ime.

Pri kraju smo još jedne akademske godine. Jedna je od onih dviju nedjelja godišnje kada obilježavamo, i široj javnosti predstavljamo, za svako istraživačko sveučilište posebno važne rezultate u formiranju novih znanstvenika i umjetnika s najzahtjevnijim ekspertizama. U posebnom smo ozračju, pa mi dozvolite započeti s posebnim, svima nam zajedničkim pitanjem: koliko poznamo naše sveučilište? Proboravili ste na njemu tri ili četiri godine, neki i znatno dulje, tako da smo svi zajedno nakupili dovoljno iskustva. Ograničimo se ipak u ovom nedjeljnom predahu na jednostavnu neposrednost sa što manje suhoparnosti.

Kako smo upoznavali Sveučilište, jesmo li ga upoznali? Rekao bih da smo prije svega iskusili neprestano taloženje dojmova, iskustava, i, u ne tako čestim sretnim trenucima, bljeskova svrhe, vizije, samopouzdanja i, nakon dugih i neizvjesnih traženja, sigurnosti u korake koji nam slijede. Konačno, što nam je svima bila zajednička motivacija, kako kod samog dolaska na Sveučilište, tako i u kasnijim vremenima kada smo odlučivali na njemu ostati, katkada i cijeli radni vijek? Nadajući se, ponekad mutno, da posjedujemo poneki talent, u Sveučilištu smo nalazili mjesto na kojem ćemo ga potvrditi, obogatiti, dovesti do nečega potrebnog, korisnog i važnog.

Sveučilište privlači talente jer im omogućava da se potvrde ustrajnim radom, studijskom kritičnošću, samo-propitivanjem, pristankom na red i poštivanje drugih te kroz takav složen i dugotrajan proces doprinesu općem ljudskom stvaralačkom kapitalu, potencijalu najzahtjevnijih znanja i umijeća. Tim znanjima i umijećima osmišljavamo radne napore u koje se vrijedi upustiti, zapošljavajući i druge i nas. Takvim se neprebrojivim pojedinačnim doprinosima u konačnici omogućavaju stabilnost opstanka, i novi civilizacijski pomaci, u globalnom mravinjaku ljudi na našoj planeti. Temeljno stoga griješe oni koji sveučilišta svode isključivo na servise koji opskrbljuju, ne uočavajući njihovu ključnu ulogu civilizacijskih pokretača.

Okupljajući talente, sveučilište i nije drugo do konglomerat jakih osobnosti, skupina sa svojim preokupacijama, jedinica čvrstih profila, ali i, kako ih sada nazivamo, sastavnica jednog velikog mozaika, koji nije nasumična kakofonija, već u pravilu djeluje kao koherentni mehanizam s puno razigranih kotačića. Moglo bi se reći da je Sveučilište kaotično komešanje prožeto okosnicama reda i harmonije. U svakom slučaju, teško da na njemu ikada može biti dosadno.

Za takav se sveučilišni sustav do sada nije našao uspješan nadomjestak. U njemu pak ne bismo mogli biti zajednica u kojoj studiramo i istražujemo, ako ga sami ne bismo snažili solidarnošću kojom potvrđujemo našu opredijeljenost za slobodnu i nezavisnu platformu, sveučilišnu autonomiju, koja nam osigurava ono najvažnije, prostor akademske slobode, što je kisik svake studijske i istraživačke kreativnosti, odvažnosti i kritičnosti.

Uza sve to, sveučilišta su od samih svojih početaka prije svega bila mjesta susreta generacija, s temeljnom svrhom prijenosa ljudskih spoznaja kroz njihovo stalno propitivanje i mijenjanje. To su susreti kritičnosti iskustva s kritičnošću mladenačke spontanosti i odvažnosti. Sveučilište bez mladih je besmisleno kao bicikl bez kotača. Mladi na Sveučilištu su kotači na putu u novo, naša poveznica s budućnošću.

Što je pak sa znanjima? Stalno im se vraćajući, možemo li kratko i nedvosmisleno izreći čemu služe, gdje ih svrstati, kako se prema njima odnositi u današnjim društvima, uključujući i naše hrvatsko. Zasigurno nema jednostavnog načina. Teško je i pobrojati dimenzije duž kojih možemo tražiti elemente odgovora: znanja kao temeljno blago, kao polazišta kreativnosti, kao civilizacijski pokretači, ... uostalom to i jesu naznake onog već rečenog. Pridodajmo im i sve aktualniju dimenziju od koje nikako ne treba bježati, onu koja znanje prepoznaje kao robu. Sveučilišta, studiji, istraživanja, sve čime se bavimo, imaju svoju cijenu koju prije ili kasnije netko mora platiti. Možemo li pri tome, kao i u mnogim ranijim epohama, ne uvjetovati sve te izdatke primarnim, pogotovo ne jedinim, očekivanjem da za njih trebamo dobiti samo novu robu? Ako bismo u našoj epohi tražili da sve u što ulažemo mora dovesti do robe sa cijenom na tržištu, tada i znanju ne bismo mogli pripisati niti jednu drugu dimenziju izuzev takve, robne. Ne bismo li se tako približili vrlo opasnom redukcionizmu? Ako bismo znanje samo prodavali i kupovali, tada bi kupci posjedovali i njegove nositelje i slobodu njihovog razmišljanja. Vlasnici takvog novovjekog roblja bili bi vrlo moćni, ali bi im, kao i u ranijim epohama, prijetila opasnost da, suočeni sa stvaralačkom superiornošću svojih podanika, zažele biti na njihovom mjestu ... .

Vrijeme je za zaključak. Ako se vraćamo elementarnim pitanjima, to ne znači da zapostavljamo ona koja nam se svakodnevno nameću na višoj razini, onoj na kojoj „stojimo uspravljeni na ramenima naših prethodnika“. Na ova druga moramo znati odgovoriti, jer se inače ne bismo oslobodili sadašnjih slabosti i našli siguran put dalje. Međutim, ako bismo odustali od pouzdanih temeljnih odgovora, tada bi se teško održali potpornji na kojima gradimo naše izvedenice kao dio globalnog prosperiteta.

Takve su nam izvedenice omogućile da danas, na pragu 345. godine našeg neprestanog postojanja, promoviramo 346 novih doktora znanosti i umjetnosti. Puno se toga mijenjalo i mijenjat će se. Ipak ponešto je neupitno. To je naša obveza pokretati razvoj naroda i zemlje kojima pripadamo i predano im koristiti, i jednako tako doprinostiti općem razvoju kao dio svjetske akademske zajednice kojoj također pripadamo.

Te su se naše pripadnosti i ove godine ponovno uspješno potvrdile. Posebno je uočljiv naš međunarodni uspjeh kao zbroj velikog broja malih doprinosa, posebno doprinosa onih koji vrte kotače našeg bicikla. U taj ste uspjeh i vi utkali vaš rad i rezultate, na čemu vam posebno zahvaljujem. Zahvaljujem i svima koji su vam u tome pomogli, prije svega vašim mentorima i

kolegama s kojima ste surađivali u izradi doktorskih radova, ali i vašim najbližima bez čije podrške ne biste uspjeli.

Konačno, ne zaboravimo da je sve što ste do sada postigli tek samo početak, i da su pred vama nove velike dionice. Ostanite i dalje odvažni i sigurni u sebe tražeći nove izazove i ulazeći u nove istraživačke poduhvate. Naša je obveza, kao i do sada, pomoći vam na najbolji mogući način.

Hvala vam za sve do sada, puno sreće i uspjeha u svemu što je pred vama.

Vivat, crescat, floreat Universitas studiorum zagradiensis!